Amerikai rockplakátok a Kogart házban

San Franciscótól Woodstockig – Az amerikai rockplakát aranykora 1965-1971

Az amerikai rockplakátok aranykorát bemutató tárlat nyílt szeptember 24-én a KOGART házban. A kiállítás a 20. századi amerikai történelem, kultúrtörténet különös és egyedülálló időszakát mutatja be, az 1965 és 1971 között a San Francisco-öböl környékén készült pszichedelikus rockplakátokra koncentrálva.

Az amerikai történelem egyik legtestvériesebb időszakát reprezentáló plakátokat öleli fel a kiállítás, a hippi mozgalmak idejének fénykorát, ami az 1969. augusztus 16 és 18 között megrendezésre került woodstocki fesztiválon érte el csúcspontját. Kiemelendő, hogy a plakátok éppen a San Francisco-öböl területén készültek; a 60-as évek végén, a 70-es években San Francisco a legliberálisabb város, a gay-kultúra fellegvára, itt futhatott be karriert az Egyesül Államok első meleg politikusa, *Harvey Milk* is.

A tárlaton a talán a legtöbb plakátot *Viktor Moscoso* jegyzi, az amerikai plakátművészet emblematikus és világhírű alkotója. *Moscoso* készített plakátokat a szinte a kor összes meghatározó zenekarának, zenészénk - The Doors, Jimi Hendix, Chuck Berry, Grateful Dead, Moby Grape, The Byrds – hogy csak a leghíresebbeket említsük. Plakátjainak színvilága elsőre a retinánkba ég: élénk narancssárga és tűzpiros, napsárga és ciklámen, királykék alkotják a színpalettát. A város szimbolikus plakátján a *The San Francisco Poster*-en megjelenik a már említett színek vibrálása, ezt még a vonalak hologramszerű hullámzásával is megtoldja. Ezek a grafikai sajátosságok nem másra utalnak, mint hogy felidézzék a korban nagyon elterjedt, erősen hallucinogén hatású, például a színérzékelés intenzitását is megnövelő LSD hatását, bár valószínűbb, hogy annak hatása alatt készült. A poszter ikonográfiája is ezt hangsúlyozza: az ég felé szárnyaló pillangó szárnyú női alakok, az LSD által kiváltott „high" állapot szimbóluma, a kép középpontjában álló (szintén hologram szerűen ábárázolt) tenyér, közepén egy szemmel: szerintem az arab talizmánt Fátima kezét idézi, amely nagylelkűséget, szívélyességet, Isten jótékony erejét jelképezi. Ez lehet a szintetikus kábítószerek által kiváltott általános boldogságérzet szimbóluma, de én szívesebben értelmezem az egész „peace, love, happiness" időszak szimbólumaként, amikor a mindent felülíró testvériesség és öröm volt a közhangulat meghatározója.

Moscoso ikonográfiája ugyanakkor még szélesebb körből is merít: a *Moby Grape* koncertjére készült plakát fő alakja egy szigorú tekintetű, szakállas, félmeztelen, kezében háromágú szigonyt tartó alak – a görög mitológia tengeristenének, Poszeidónnak a hagyományos ábrázolása. Poszeidón alakja körül halak rajzanak, egy nagyobb példány bal vállán keresztül az keresztülúszni látszik a poszteren és így a kompozíción, a tipográfiai elrendezés ötletessége, hogy a nagy hal testébe írva látható a *Moby Grape* neve.

Az amerikai plakátművészet aranykorának másik kiemelkedő alakja *Wes Wilson*. Az ő plakátjai számunkra különösen érdekesek, hiszen közép-európai áthallásokat is megjelenít, a klasszikus szecessziós plakátművészet idézi. A *The Byrds* és a *Moby Grape* 1967. márciusi fellépését hirdető plakát kompozíciója két hullámvonal dinamikájára épül: az egyik a fellépők neveit írja ki szintén hullámzó vonalakból felépített, az élénkvörös és kék egybejátszására építő betűtípusból; a másik hullámvonal egy pávát ábrázol (különösen ötletes, hogy így az egyik zenekar nevére is rájátszik), fekete és fehér színekkel kacskaringós, lekerekített formákból építkezve. A szecessziós plakátművészet meghatározó elemei voltak a hullámzó vonalak, a természet mintáinak, kacskaringós indáknak, női alakoknak (*Wilson* készített szecessziós női alakot felhasználó plakátot is méghozzá a The Door 1967-es márciusi fellépésére, ez nagyban emlékeztet *Alfons Mucha* munkásságának motívumaira is), szép madaraknak a megjelenítése.

Mivel Moscoso és Wilson munkáinak nagy része egyéb rendkívül gazdag formai és ikonográfiai hagyományt idéz, ezért többjüket nem csak mint az amerikai plakátművészet remekeit, hanem mint önálló képzőművészeti alkotásokat is szemlélhetjük.